

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Rudolf Gyula*

Cím: *A magyar szentek szigete*

Forrás: *Magyarország*

Bp

(Hely)

1927. 8. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

712.21

Hely

Margitsziget

Idő

"1927"

Személy

A magyar szentek szigete

— Vajjon járt Szent István királyunk azon a dunai szigeten, amelyet manapság Szent Margit szigetének neveznek?

Bizonyosan megfordult itt az első magyar király, mint ahogy országának minden talpalatnyi földjét bejárta szentséges és hatalmas lépteivel, hogy a magyarok új birodalmát ezer esztendőre megalapítsa.

Milyen lehetett a mai Margitsziget Szent István idejében?

Pogányok emlékei nem maradtak a szigeten, fehér lovat aligha áldoztak itt a táltosok az ősi oltároknál Hadurnak, mert valami nyomát csak találnánk a honfoglalók bübajos szertartásainak.

A dunai sziget, úgy látszik, a történelemben, mintha a magyarok megtelepedése óta mindig a Szentek, a királyok, a csodák szigete lett volna. A pogányság oltárait Szent István idejében mind távolabbra állította fel az ország középpontjától, — elbujdosott oltáraival a megközelíthetetlen Bakony-erdő sűrűségébe vagy pedig a beláthatatlan Alföld kőbevesző messziségeibe, — a dunai sziget nem volt sehogy se alkalmas hely arra nézve, hogy a táltosok itt rázendítsenek ázsiai énekeikre. A két partról, a szarvasok és őzek módjára, könnyen átuszathattak az első magyar kereszténység istenfélő lovagjai, hogy a vén táltosokat elhallgattassák.

A pogány papok talán akkor jártak erre

utoljára, amikor a *Hét vezérek* fáját elültették, amely nagy fa (a margitszigeti „kastély” előtt) még manapság is hirdeti háromágúvá válott szegénységében, hogy a honfoglaló magyarok igenis körülnéztek a szigeten is, amikor is fát ültettek látogatásuk emlékére. Ezt a nagy fát mondják manapság a sziget legvénebb fájának, a hagyomány szerint mindig utánanövekednek az elpusztuló törzsek után az új törzsek. Annyi bizonyos, hogy *hét* törzsű volt a fa, mert hiszen a legrégibb emlékekben gyakran felbukkan neve a *Hét Vezérek* fájának.

Az Árpád-házból származó és már születésüknél fogva szentséges őskirályaink annál gyakrabban fordulnak meg a Szentek szigetén, minél inkább terjed a kereszténység, — minél inkább megkívánja a pogányságtól elforduló lélek az áhitatot, a magabizáltságot, — az Istennel való beszélgetést. Az Árpád-királyok templomaikon kívül valóban keresve sem találhattak alkalmasabb helyet a remete-napokra, a fenkölt gondolkodásra, az uralkodás igaz utjainak megtalálására, mint ezt a dunai szigetet, amelyet fák rengetege takar el minden oldalról a külvilág elől; kevesen tudják azt, hol kell megláncolni a csónakot, hol lehet bizodalmas kikötőhelyet találni a Duna gyors sodra elől, melyek azok az utak, amelyek a sziget legrégebb épületéhez, a kápolnának, őrtoronynak nevezett felső-romokhoz

vezettek. Az Árpád-királyok bizonyára sokat tünődtek a nagy fák alatt a magyarok boldogulásáról, mert itt nem zavarta őket senki elmélyedésükben, — legfeljebb talán csak azok a nyulak, amelyeknek őse bizonyosan a Duna jegén át került ide először a téli tájból kizöldelő szigetre. Az Árpád-királyok madarai ma is ugyanazok: a nagy szilfán ma is vércse fészkel, a varjak ugyanazon a nyelven beszélnek a fatetőkön és a vadkacsa a szigeten költi ki tojásait. Bizonyára a hideg időjárás cinkéi is átrepültek a szél szárnyán a budai erdőségekből, aminthogy a fülemiléknek, a csendőrző bozótok lakóinak ugyanaz a dallamuk van, amellyel már az Árpád-királyokat elmerengtetted gondolataikban. Vak Béla üldögélt sokat e helyen magánosságában és V. István királyunk, eme bus kései hajtása az Árpád-nemzetségnek, holtáiban is ide kívánczolt: még a múlt században is tudnak temetkezőhelyéről a históriások. (V. István bánatában halt meg Erzsébet leánya után. Szerzetes lett halála előtt.)

*

A magyar Szentek szigetéről a történelmek feljegyzői (a papok és nótáriusok) voltaképpen akkor kezdenek beszélni, amikor az Árpád-királyok remetés-helyét mások is felkeresgetik, hogy itt éltük bizonyos időszakát vallásosságban, erényességben, a magány tiszta gondolatainak társaságában töltsék.

Ama szerencsétlen IV. Béla királyunk, akít a tatárság a muhi csatatértől a dalmáciai szigetekig üldözött: hazájába visszatérve a Bakonyban rejtőző emberevőkön, a pogányságba ismét elmerülő tatárrá válott magyarokon, elpusztult, rombadőlt országán a Nyulak szigetén gondolkozott, mert talán ez a csendes sziget volt az egyetlen magyar terület, amelyre tatár nem tette lábát. Még manapság is történelmi csoda, hogy az Árpád-királyok egykori remetehelyét nem keresték fel a tatárok. — talán nem is kellett volna Dalmáciáig futamodni szerencsétlen királyunknak, ha a senkinek útjába nem eső Nyulak szigetén meghuzódik. Itt, királyősei szellemalakjainak védelme alatt, a remete köntösbében kivárhatta volna a tatárság el-távolodását, akiket végül is a tenger mellől Bolgárországon át a minden ravasz-sággal megkent templáriuslovagok csalogattak vissza Ázsiába. A hazatérő bus király első intézkedéseit a Nyulak szigetéről teszi, ide zárán-dokolnak hozzá azok a magyarok, akik nem lettek tatárrá, hanem királyhűségben és keresztény hitben várják vala rejtekhelyeiken az idők jobbrafordulását.

És IV. Béla király leánya, Margit védelme alá menekülnek azok a magyar nők is, akik országunkban annyit szenvednek vala a tatárság baromi kegyetlenségétől, amely szenvedésekről a pogányságnak talán egyetlen korszaka sem tud. Szűz Mária országában alig találtnak szeplőtelen nők. Tatárnőstények marcangolják vala szét azokat a magyar szüzeket, akik elvetemedett férfiak elől megmenekedhetnének. A nők könny-patakjai együtt omlanak a nemzet vérével. A magyar nőket kellett ismét holtságukból, örültséggé tombolódt betegségük-ből, éhség és gyötrellem szülte kinjaikból életrekelteni, hogy Béla király ezalatt a férfiakban élessze fel az Árpád-királyok virtusát és hitét.

Margit királyleány azoknak a nőknek a lelki megtisztulására építette a szigeti kolostort, akik már Istenben való hitüket is elveszítették ama szörnyű évek alatt, amelyet a tatárok járása jelentett Magyarországon. És a liliumfehér királyleány, aki szép ifjuságát a dalmát szigetek közik-láin töltötte

a bujdosásban, most megtérven hazájába, bucsujárásban viszi a magyar nőket a szigeti kolostor felé, amely kolostor menedéke lesz mindazoknak, akik isteni kegyelemből megmenekedtek a tatárlovak porfellegeiből, valamint nem veszítették el hitüket Szűz Máriában, aki előbb-utóbb megsegíteni a benne bizakodókat. A kolostor a szigeten nemzedéken át nyújtott menhelyet a magyar nőknek, akik Magyarorszáért imádkoztak és a tatárok emlékezetére önfeláldozó sa nyargalásokkal töltötték életüket. A kolostor romjai között kevés fantáziával is meg lehet találni manapság is azokat a cellákat, apácaszobáknak a helyeit, ahol egykor Szűz Mária országáért imádkoztak. Az Árpádházi szent királyainkat Isten tiszteletében felváltották a Nyulak szigetén Boldog Margit „leányai“, amint ez a hőtiszta királykisasszony még a legöregeb apácákat is nevezé. Az épületmaradványokból körülbelül ki lehet számitani, hány „leánya“ volt a királykisasszonynak. Tizenketten lehettek itt és néhátán boldogok is voltak buskomoly életükben, amikor például a rettentő tél multával a kolostor körül az ibolyák dugdosták ki kék szemüket.

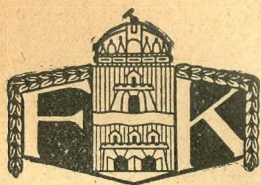
★

Megint csak a pogányságnak kellett jönni, — arról alantról, bus Mohács felő, — hogy a szentté váltott, Szűz Mária választotta nőket megfutamitsa csendes otthonukból, Margit királyleány koporsója még ép volt és a rege szerint holtteste rózsák illatát terjesztette maga körül. (Azon a helyen volt kö-sirja, ahol manapság a kápolna zengedezi dalait.) A pogányság bestialitásai közé tartozott a keresztény sirok oktan megromb-lása is, a mohácsi csatát követő napon, amikor már köztudomásu lett, hogy Mária királyné éjjel, titkon elmenekült budai palotájából: a margitszigeti apácák is futamodásra gondoltak és Margit királyleány koporsóját kiemelték sirjából. Persze, ez nem ment férfi-segítség nélkül. De hát már akkor, Margit királyleány után férfiaknak is megengedték a szigeten való megtelepülést. Így a Domonkos-rendi szerzeteseknek, akiknek kolostora a mai kastélyépület helyén állott, bástyái és

falai ma is középkori erővel állják az Óbuda felől jövő északnyugati viharokat. (Ó, hány-szor hallgattam az épületten töltött évtized-alatt a szerzetes szellemalakok kardalát a bástyából, ha vihar süvölt végig éjjélkor az épületben!) A Domonkos-rendi szerzetesek kardot viseltek az oldalukon és voltaképpen azért kaptak engedelmet a szigeten való letelepedéshez, hogy szükség esetén megvédelmezzék a Margit-kolostor nőit a rablóktól, haramiáktól. Sok bevert koponya kerül elő manapság is a kertészek ásója nyomán a sziget humuszából, amely koponyák világtalanul is hirdetik, hogy a papok jól forgatták kardjaikat a Margit-zárda védelmében. A dominikánus atyák segítsége tette lehetővé, hogy a női-zárda lakói idejében amekülhettek a szigetről Margit királyleány koporsójával. Utjukat Nagyváradnak vették, mielőtt a Duna mentén repülő török lovasokkal találkozhattak volna. Majd, midőn Nagyváradon meghallották, hogy Mária, II. Lajos özvegye Pozsonyban telepedett meg (Szapolyaitól és a töröktől egyformán félve), a királyleány holttestével Váradról Pozsonyba menekültek. (Istenem, milyen lehetett abban a zord időben ily félelmetes utazás egy halottal és egy koporsóval!)

★

Hét torony és hét templom volt Margit szigetén, mielőtt oda a törökök betették volna lábukat, IV. Béla óta a mohácsi vészig terjedő kékes-sárga idő alatt ennyi áhitatos épülettel gazdagították a szigetet azok a kegyes magyar lelkek, amelyek az istentiszteletben látták a magyarság megmentését. Az elpogányosodás, a magyartalanság, a haramiaság ellen épültek Margit szigetén a szebbnél-szebb templomok, amelyeknek nyomát se találni manapság. Igaz, hogy a Domonkosok szerzete mindjárt a kardjához csapott, ha valamely újabb szerzetesrend megerősödni kezdett a sziget területén. Hatalmas emberek voltak és hust sohasem ettek. Kegyetlen fogadalmak voltak, de darab ideig ők kormányozták az egész világot. Visegrádtól Budáig mindenki nekik fizetett adót. Nem csodálatos, hogy rövidesen kiverték a szigetről az

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

Szerző: .....

Cím: .....

Forrás: .....

(Hely)

(Oldal)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesiővárosi háziyomda 1927 — 1695

esztergomi érseket, akinek a felsőszigeten volt nyaralója. Kiverték a Szent János lovagokat, amikor azok itt erős kolostort építettek és a női zárda környékén kezdtek szimatolni az ottan található kincsek után. Elzavarták a pesti polgárokat, akik az alsószigeten építettek maguknak házat és rendelkezni kezdtek. Szembeszállottak a magyar királyokkal, mert, véleményük szerint, nekik csupán spanyolországi nagymesterük parancsol. Hát ezeket a gazdag, keménykötésű sziget-urakat zavarták el a közeledő törökök, hogy a leghatalmasabb lovagok oda soha többé vissza ne térjenek. Kincseik után még a múlt században is kutattak a fanatikuskok. Hová, merre lettek azok az aranykincsek ezüstrudak, ezüstoltárok, kincses gyertyatartók, amelyeket nem vihettek magukkal sem a Margit-hölgyek, sem pedig a dominikánusok? Talán a Duna fenekén rejtették el őket, mert még a legenda sem beszél arról, hogy valaha kincset találtak volna a kertészek vagy más földásók. (Volt egy ujságom, a Szigeti Séták, amelyben sokat irtam azokról a bizonyos kincsekről.) Néha kibujik egy koponya a föld alól és nevetve ránknéz borzalmas mosolyával, — akik Margit szigetének multjával és jelenével foglalkozunk. A kincsek jó helyen vannak.

Krúdy Gyula